

MILOŠ TRAPL

BRNO A OKOLÍ ZA DRUHÉ SVĚTOVÉ VÁLKY

Zpracovaly Vendula Mašíčková, Adéla Jandová
pod vedením paní učitelky Mgr. Marie Hobzové

PANE TRAPLE, MŮŽETE SE NÁM PŘEDSTAVIT, KDE A KDY JSTE SE NARODIL?

JMÉNO JE JEDNODUCHÉ, MILOŠ TRAPL SE JMENUJI. 15. LEDNA 1935, TO JE PŘED 81 LETY A UŽ NĚKOLIKATI DNY. NARODIL JSEM SE V HUSTOPEČÍCH U BRNA NA JIŽNÍ MORAVĚ.

POVĚZTE NÁM O VAŠEM DĚTSTVÍ A MLÁDÍ, JAK VZPOMÍNÁTE NA ŠKOLNÍ LÉTA?

JAK VZPOMÍNÁM NA SVÁ DĚTSKÁ LÉTA... DĚTSKÁ LÉTA BÝVAJÍ NĚCO, NA CO ČLOVĚK VZPOMÍNÁ RÁD, ALE BYLO TO DOST KOMPLIKOVANÉ. Z TOHO DŮVODU, ŽE JSEM V DĚTSKÝCH LETECH ŽIL ZA NACISTICKÉ OKUPACE.

ZA DRUHÉ SVĚTOVÉ VÁLKY JSTE BYL ŠKOLÁK. JAK NA OBDOBÍ VÁLKY VZPOMÍNÁTE?

VÁLKU JSME PROŽÍVALI V JEDNÉ MÍSTNOSTI, PROTOŽE NEBYLO MOC ČÍM TOPIT, TAK JSME BYDLELI V KUCHYNI, MĚLI JSME SICE TAM DVOUPOKOJOVÝ BYT, ALE V TĚCH POKOJÍCH SE NETOPILO, PROTOŽE SE ŠETŘILO UHLÍM. SAMOZŘEJMĚ ŽÁDNÉ PLYNY A TAKOVÉ VĚCI NEBYLY. TO JEDINĚ UHLÍ BYLO A TÍM SE TOPILO.

DŘEVO SE VE MĚSTĚ TĚŽKO SHÁNĚLO, TAK TO BYLO JENOM NA PODPAL. NO A TAK V TÉ JEDNÉ MÍSTNOSTI JSEM BYDLEL JÁ S MAMINKOU, TATÍNEK TAM SAMOZŘEJMĚ TAKÉ PŘEBÝVAL, ALE ON MĚL SVOJI TAKOVOU MALOU SVĚTNIČKU, KDE VĚDECKY PRACOVAL. BOHUŽEL TAM MĚL VELKÝ PROBLÉM, PROTOŽE NAPSAL ČLÁNEK O T. G. MASARYKOVI ZA VÁLKY.

V KTERÉM ROCE VYŠEL TATÍNKOVI ČLÁNEK O T. G. MASARYKOVI?

ON VYŠEL V ROCE 1940, ZROVNA KDYŽ NĚMCI ZAHÁJILI VELKOU PROTIMASARYKOVSKOU KAMPAŇ, TAK JSME MĚLI HROZNÝ STRACH, Z TOHO ŽE, PŘÍJDE PROHLÍDKA, SE DĚLALY DOMOVNÍ PROHLÍDKY, A KDYBY JI UDĚLALI U NÁS, TAK BY NAŠLI U OTCE, TY MASARYKOVY SPISY, TAK BY HO VZALI HNED DO KONCENTRAČNÍHO TÁBORA, ČILI ZAVŘELI. A MOŽNÁ I NÁS JAKO RODINU. V NĚKTERÝCH PŘÍPADECH SE TO DĚLALO I S CELOU RODINOU, ŽE BYLI ZATČENI. A MY JSME MĚLI TO ŠTĚSTÍ PRAVDĚPODOBŇĚ, ŽE SI SPLETLI NĚMCI DOKTORA TRAPLA, MÉHO OTCE MIROSLAVA TRALA, S DOKTOREM JANEM TRAPLEM, COŽ BYL MÉHO OTCE STRÝC A MŮJ PRASTRÝC, KTERÝ MĚL SAMOSTATNOU VILKU V MASARYKOVĚ ČTVRTI, BÝVALÝ SOUDCE OKRESNÍ. TAK U NĚHO UDĚLALI TU VELKOU PROHLÍDKU A NENAŠLI ŽÁDNÉ MASARYKOVY SPISY, PROTOŽE ON MASARYKA NEDĚLAL. ZABAVILI MU SPISY MACHAROVI.

URČITĚ JSTE SI ODDYCHLI, OPRAVDU UŽ BYLO PO PROBLÉMECH?

PŘÍMO TY MASARYKOVY SPISY TEN PRASTRÝC NEMĚL. TAKŽE OTCOVA SITUACE SE ZLEPŠILA. MY JSME MĚLI V DOMĚ ZEMSKÝHO ŠKOLNÍHO INSPEKTORA, BRNĚNSKÝHO, KTERÝ ŘÍKAL OTCI: JE TO S VÁMI VELMI NAHNUTÉ, MÁTE TO U UŘÁDU NĚMECKEJCH VELMI ŠPATNĚ." TAK TO VYPADALO ŠPATNĚ.

DO BOSKOVIC SE VOZILY KNIHY, OTEC SPALOVAL VŠECHNY KNIHY A MNOHO SPISŮ O MASARYKOVI, NA KTERÉ DVAKRÁT DOPLATIL. POTOM SAMOZŘEJMĚ JSME MĚLI STRACH I Z TOHO DŮVODU, PROTOŽE TOHO JÍDLA MOC NA LÍSTKY NEBYLO, TAK SE KAŽDÝ SNAŽIL NĚJAKÝM ZPŮSOBEM SI ZLEPŠIT TU ŽIVOTNÍ SITUACI. TÍM ŽE SE NĚKDE Z VENKOVA NĚCO SEM TAM DOVEZLO. ALE MY JSME MĚLI VÝHODU, ŽE OTCŮV STÝC BYL MLYNÁŘEM. TAK JSME Z TĚ DOUBRAVICE NĚKDY PŘIVEZLI MOUKU. TEĎ BYL ALE STRAŠNÝ STRACH NA NÁDRAŽÍ, PROTOŽE NA NÁDRAŽÍ PROBÍHALY KONTROLY. NĚMCI DĚLALI PROHLÍDKY, VOJÁCI A GESTAPO DĚLALI PROHLÍDKY ZAVAZADEL.

KDE SE NEJČASTĚJI DĚLALY PROHLÍDKY?

ČASTO NA TOM NÁDRAŽÍ, A KDYŽ NĚCO NAŠLI, TAK OKAMŽITĚ DOTYČNÉHO TOHO ZBAVILI. KDYŽ JSME MĚLI TŘEBA PROFESORA NA GYMNÁZIUMU POZDĚJI, KTERÝ BYL ZAVŘEN V KONCENTRAČNÍM TÁBOŘE. BYL V TOM KONCENTRAČNÍM TÁBOŘE, PROTOŽE VEZL V TRAMVAJI ZAVAZADLO SE ZABIJAČKOU A PRÁVĚ PŘIŠLA NĚMECKÁ KONTROLA. ON VYSKOČIL Z TRAMVAJE A UTEKL. ALE ZAVAZADLO TAM SE ZABIJAČKOU NECHAL. NA ZAVAZADLE BYLA JEHO ADRESA. JEHO ÚTĚK MU BYL K NIČEMU, PROTOŽE HO PAK CHYTLI A ODVEZLI DO KONCENTRAČNÍHO TÁBORA ZA PORUŠENÍ HOSPODÁŘSKÝCH PŘEDPISŮ. STEJNĚ JAKO SE ZABAVOVALY POTRAVINY NA VENKOVĚ.

VY JSTE ČASTO JEZDÍVAL NA VENKOV K DĚDEČKOVI, VZPOMÍNÁTE SI NA NĚCO Z TOHOTO OBDOBÍ?

KDYŽ NĚKDO CHTĚL CHOvat PRASE, MOHL CHOvat JEN JEDNO. A HNED KRASNÝ ZÁŽITEK MÁM S MÝM DĚDEČKEM, KTERÝ MĚL DVĚ PRASATA. TO NEMOHL NIKDE ŘÍCT. JEDNOU SE STALO, ŽE JEDNO PRASE STRAŠNĚ ŘVALO HLADY. A JÁ JSEM SE ZEPTAL: „PROČ DÁVATE NAPŘED TOMU PRVNÍMU PRASETI A NE TOMU KTERÉ TAK ŘVE?“. ŘEKL: „PROTOŽE BY PAK BYLO SLYŠET, ŽE JSOU DVĚ.“ A PAK BY ZA TO ŠEL NĚKAM DO VĚZENÍ. V HOSPODÁŘSKÉ ROVINĚ TO BYLO VELMI SLOŽITÉ A TĚŽKÉ. KDYŽ JSEM BYL MALÝ, TAK JSEM DĚLAL SKOPIČINY. ONI HNED DRUHÝ DEN KŘIČELI NA NÁS KLUCI S AKTOVKAMA NA PRSOU, JAKO ŠTÍTÝ.

CO NA VÁS KLUCI KŘIČELI?

„HURÁ NA NĚ, TO JSOU BOLŠEVICI!“ A JÁ JSEM ŘEKL: „A VY JSTE NĚMCI A TO JE JEŠTĚ HORŠÍ!!!“ ONI BYLI

ÚPLNĚ ZKOPRNĚLÍ... PROTOŽE NÁM VYKLÁDALI, JAK JSOU NĚMCI PŘÁTELÉ. NAŠTĚSTÍ BYLI TAK ZARAŽENÍ, ŽE TO MOŽNÁ DOMA ANI NEŘEKLI, TEDA POKUD RODIČE NEBYLI UDAVAČI. KDYŽ RODIČE NEBYLI DOMA, TAK JSEM SI PŘIVEDL KAMARÁDA, SE KTERÝM JSEM BYL NAPADÁN JAKO BOLŠEVIK. A POSLOUCHALI JSME LONDÝN. POSLOUCHÁNÍ ZAHRANIČNÍHO ROZHLASU JE ZAKÁZÁNO, TRESTÁ SE AŽ SMRTÍ. KDYŽ NAŠI PŘIŠLI DOMŮ, TAK SE Z TOHO ÚPLNĚ ZHROUTILI. NAŠTĚSTÍ NÁS NIKDO NEUDAL. ZA TĚ VÁLKY MUSEL MÍT ČLOVĚK I ŠTĚSTÍ.

JAKO DEVÍTELETÝ JSTE ZAŽIL I BOMBARDOVÁNÍ BRNA, POVĚZTE NÁM, PROSÍM, JAKÉ JSOU VAŠE VZPOMÍNKY NA TYTO UDÁLOSTI?

JEŠTĚ ZA VÁLKY JSEM PROŽIL VELKÉ BOMBARDOVÁNÍ BRNA AMERIČANY, 20. LISTOPADU 1944. TO NAŠI UDĚLALI DOBROU VĚC, ŽE MĚ VZALI DO BOSKOVIC, KDE JSME JEZDILI ZA PŘÍBUZNÝMI A PŘES PRÁZDNINY JSEM TAM VŽDY BÝVAL, MĚL JSEM TAM HODNĚ KAMARÁDŮ. TAK MĚ TAM V TOM ČTYŘIAČTYŘICÁTÉM ROCE NECHALI, KDYŽ PROBÍHALO BOMBARDOVÁNÍ, TEHDY BRNĚNSKÝCH PŘEDMĚSTÍ V SRPNU ČTYŘICET ČTYŘI. TAK MĚ NECHALI CHODIT DO ŠKOLY V BOSKOVICÍCH. NO, A PROTOŽE POTOM DLOUHO ŽÁDNÉ BOMBARDOVÁNÍ NEBYLO, TAK MĚ ASI V POLOVINĚ LISTOPADU VZALI ZPÁTKY DO BRNA, COŽ MI Z HLEDISKA ŠKOLY VYHOVOVALO, PROTOŽE TAM JSEM MĚL TAKOVÉ, ŘEKL BYCH, VÝJMEČNÉ POSTAVENÍ JAKO NEJLEPŠÍ ŽÁK V BRNĚ, COŽ V TĚCH BOSKOVICÍCH TO TAK JEDNOZNAČNĚ NEBYLO A TAKY JSEM SE TAK NEUČIL. STALO SE, ŽE JSEM PŘIJEL DO BRNA A HNED PĚT DNÍ NA TO BYLO NEJVĚTŠÍ BOMBARDOVÁNÍ MĚSTA BRNA. VÍTE, CO TO BYLY KOBERCOVÉ NÁLETY? POSTUPNÉ BOMBARDOVÁNÍ URČENÉHO MÍSTA. BYLO TO PĚKNÉ DUNĚNÍ. ALE PŘIZNÁVÁM, ŽE TO JSEM SE TOLIK NEBÁL. TAKY JSME MĚLI ŠTĚSTÍ, ŽE NÁS BOMBARDOVÁNÍ NEPOSTIHLO, ANI PAK RUSKÝM LETECTVEM, KDYŽ SE DOBÝVALI RUSOVÉ BRNA. TAK DŮM O JEDNU ULICI DÁL DOSTAL PŘÍMÝ ZÁSAH, TAKY ROHOVÝ, JAKO BYL NÁŠ. NA NÁDRAŽÍ NÁM ŘÍKALI: „VÁŠ DŮM JE ROZBITÝ.“ ALE NAŠTĚSTÍ TO BYLO O „ROŽÁK“. NEZBYLO BY TAM PO TOM, CO JSME MĚLI VŮBEC NIC. POTOM MĚ ODSTŘELOVALI KOTLAŘI.

KDO NEBO CO TO BYLI KOTLAŘI?

TO BYLA AMERICKÁ LETADLA, KTERÁ PODNIKALA KE KONCI VÁLKY ÚTOKY NA LOKOMOTIVY, HLAVNÍ ÚČEL BYL STŘÍLET NA KOTLE LOKOMOTIVY, TAK PROTO SE JIM ŘÍKALO KOTLAŘI . ČASTO DĚLÁVALI TAKOVOU AKCI, ŽE PŘELETELI, ABY LIDI MOHL UTÉCT Z VLAKU A PAK TEPRVE DO NĚJ STŘÍLELI. V TOM NAŠEM PŘÍPADĚ SE TO NEPODAŘILO, PROTOŽE SE VRÁTILI MOC BRZO, NEŽ SI TO VŮBEC NĚKDO UVĚDOMIL, ŽE JSOU TO AMERIČANÉ. TY DVĚ LETADLA CO PŘELETELA TEN VLAK, TAK SE PAK VRACELA A TO UŽ BYLY OHNIVÉ KRUHY.

PANE TRAPLE, POVĚZTE NÁM, CO SE STALO?

STRÝC, SE KTERÝM JSEM JEL DO BOSKOVIC, MĚ STRHL POD LAVICI, BYLO TO ASI DOBŘE I KDYŽ NAD NÁMI TAM NIC NEPŘELETELO, ALE VEDLE ZŮSTAL JEDEN PÁN SEDĚT, ABY NEDĚLAL PANIKU A DOSTAL TO DO

HLAVY A BYLO TAM ASI OSM MRTVÝCH. TAK TO BYL TAKOVÝ MŮJ ZÁŽITEK, KTERÝ NEMĚL ŽÁDNÝ Z MÝCH KAMARÁDŮ.

VÁLKA SKONČILA V KVĚTNU 1945. BYLO VÁM DESET ROKŮ. MŮŽETE NÁM, PROSÍM, ŘÍCT JAK JSTE PROŽÍVAL POVÁLEČNÉ OBDOBÍ A JAK JSTE POKRAČOVAL VE STUDIU?

TAK JSEM SE PO VÁLCE VRÁTIL Z BOSKOVIC A STAL SE DOST SLAVNÝM A BYL ZVOLEN STAROSTOU TŘÍDY, COŽ ZA VÁLKY NESMĚLA BÝT ŽÁDNÁ SPOLKOVÁ ČINNOST, SAMOSPRÁVA, KROUŽKY ŽÁDNÉ BYLY. BYLA JEN ŠKOLA A PAK DOMŮ, NEBYLY ŽÁDNÉ DRUŽINY, ŽÁDNÉ SPOLEČNÉ STRAVOVÁNÍ NEBYLO, TO SE VŠICHNI STRAVOVALI DOMA.

V ROCE 1946 JSEM JĚŠTĚ DOKONČIL ZÁKLADNÍ ŠKOLU A DOKONCE JSME SE NA ZÁVĚR VRÁTILI DO TĚ NAŠÍ PŮVODNÍ ŠKOLY, KDYŽ JU OPRAVILI PO TĚCH NĚMCÍCH, KDE JSME PRVNÍ PŮL ROK ZAČÍNALI. A POTOM JSEM SE PŘIHLÁSIL NA GYMNÁZIUM, CHODIL JSEM NA TŘETÍ RG (REÁLNÉ GYMNÁZIUM). CHVÍLI MI TRVAL TEN PŘECHOD Z OBECNÉ ŠKOLY NA GYMNÁZIUM. JENOMŽE, CO SE STALO, NAŠE GYMNÁZIUM PŘEJMENOVALI NA GYMNÁZIUM DOKTORA ZDEŇKA NEJEDLÉHO, COŽ BYL KOMUNISTICKÝ MINISTR ŠKOLSTVÍ. MY JSME HO NADŠENĚ VÍTALI, PROTOŽE ON NÁM DAL VOLNO, ALE MĚSÍC POTÉ JSME HO PROKLÍNALI, PROTOŽE ON A KOMUNISTI PROSADILI TAK ZVANOU JEDNOTNOU ŠKOLU. JÁ JSEM ABSOLVENT VYSOKÉ ŠKOLY PEDAGOGICKÉ, FAKULTY SPOLEČENSKÝCH VĚD.

PANE PROFESORE A PO VYSOKÉ ŠKOLE JSTE ŠEL UČIT NEBO JSTE HNED ZŮSTAL NA FAKULTĚ?

JEŠTĚ PŘED STÁTNICEMI JSEM BYL ZAMĚSTNÁN NA ARCHIVNÍ SPRÁVĚ OLOMOUC. TAKŽE JSEM UČIT NEŠEL. UČIT JSEM ZAČAL, AŽ KDYŽ JSEM SEM PŘIŠEL V ROCE 1964, NA KATEDRU HISTORIE, FILOZOFICKÉ FAKULTY.

DĚKUJEME PANU TRAPLOVI ZA OCHOTU PODĚLIT SE S NÁMI O VZPOMÍNKY NA JEHO DĚTSTVÍ, KTERÉ JE ÚPLNĚ JINÉ NEŽ NAŠE.

DĚKUJEME TAKÉ MICHALU PREISSOVI Z POST BELLUM ZA TO, ŽE JSME SE MOHLI ZAPOJIT DO PROJEKTU „PŘÍBĚHY NAŠICH SOUSEDŮ“.